

LVSV
Brussel

Jaargang 46,
Editie 2
2019

BLAUW
ZUUR

INHOUD

3	Vox Praesidis
4	Editoriaal
5	Tolerantie vs. Laïcité
7	De Latouriaanse visie op technologie onder druk?
9	To vaccinate or not to vaccinate?
10	Error 404: Judge not found - over de zin en onzin van artificiële rechtspraak
13	Meertalig onderwijs in Brussel
15	Webprivacy
17	Liberaal geloof of liberalisme en geloof?
19	Class actions in België
23	Fantasie: een wereld van verschil
26	Venezuela: een land in crisis
30	Zeg het met poëzie: De toekomst van tegenwoordig
31	Ereledenlijst
32	Bestuurslijst
34	Liberaal Bibliotheek

Je vindt LVS Brussel ook terug op
Facebook, Twitter en Instagram!

VOX PRAESIDIS

De uil van Minerva spreidt zijn vleugels bij 't vallen van de avond. Menig belgisch politicus zou een voorbeeld kunnen nemen aan de taalvaardigheid van Nederlands meest geduchte soevereiniteitsstrijder Thierry Baudet. In de wandelgangen van onze talrijke parlementen klinken in interviews en toespraken vooral afgeborsteld Wetstratees. Oeverloos wauwelende zinsconstructies gevuld met nietszeggende zinsconstructies als 'politiek gevoelig', 'communautair onmogelijk' of 'op zoek naar een compromis'. Verbloemen om te zeggen dat de politieke moed er niet is en ondanks alle polemieken ieder resultaat uit zal blijven.

En gelukkig maar - denk ik soms - wanneer ik talloze vrijheidsbeperkende voorstellen langs weerszijden van het politieke landschap hoor. Als politieke lafheid ervoor zorgt dat deze voorstellen nooit werkelijkheid worden ben ik er voortaan een grote voorstander van. Dat anno 2019 burgers nog steeds voor de *good intentions fallacy* vallen is betreurenswaardig, dat partijen en politici er gretig op inspelen een kleine ramp. "Gewoon niet doen" zou in vele gevallen een betere slagzin zijn van een partij die meent de liberale waarden te verdedigen.

Laat echter duidelijk zijn: liberalen bepleiten hiermee het *status quo* hoegenaamd niet. Uiteraard moet de gelijkheid tussen man en vrouw een evidentie zijn, mag iemands afkomst niet zijn of haar toekomst bepalen en moet iedereen een gezond en welvarend leven kunnen leiden. Decennia van vrijemarktkapitalisme en humanisme hebben echter meer betekend voor iedere ontvoogdingsstrijd dan wetten en regels dat ooit zullen doen, denk daaraan de volgende keer u een politicus de passie hoort preken.

Beste lezer, het was een eer u tweemaal van een voorwoord te mogen voorzien in het jaar van de klimaatpijbelars, yogasnuivers en partijonafhankelijke activisten. De actualiteit liep over met absolute tegenhangers van onze geliefde liberale waarden. Onze opdracht is duidelijk, ons gemoed optimistisch, want in een wereld waar vrijheid een kostbaar goed wordt zal de vraag ernaar alleen maar toenemen.

Met vrije en studentikoze groet,

Uw dienaar,

CHRISTOPHE JANSSENS

Voorzitter LVSV Brussel 2018-2019

EDITORIAAL

Even geleden wandelde ik op een dinsdagochtend de campus van de VUB op. De paasvakantie was met een voor deze contreien buitengewoonlijk zonnig weekend afgesloten, maar de zon had blijkbaar nog zin om even te blijven plakken en schonk ons nog een aantal dagen met licht zomerse temperaturen.

Het lijkt een natuurwet te zijn dat wanneer de zon met zijn gouden stralen de campus verwarmt, het aantal studenten dat zich op het grasveld neervlijt omgekeerd evenredig is met het aantal studenten dat braaf in de maffe aula's zijn lessen volgt. De blok lijkt ook nog zo ver weg, en van zo weinig belang vergeleken met een namiddagje naast de grote kerselaar die onze groene campus siert. Heeft u hem gezien, onze mooie kerselaar? Vast wel. Maar behoort u ook tot de gelukkigen die hem in zijn volle bloeipracht heeft mogen bewonderen? Het is makkelijk om de schoonheid van de boom in bloei te missen. De bloesempracht blijft maar een week aanhouden, daarna laat ze zich met de wind meevoeren en zal hij die niet opgelet heeft weer een jaar moeten wachten.

Het is makkelijk om kortstondige momenten als deze te missen tegenwoordig. We lopen allemaal met een hoofd vol zorgen rond, met een to-dolijstje dat maar niet korter wordt en met alsmaar meer verwachtingen aan onszelf. Neem daar de alomtegenwoordige smartphone bij die ons geen moment met rust laat, en zo snel zijn we een maand verder zonder even bij het "nu" stil te staan.

Misschien valt er wel een les te trekken uit die zonnende studenten op de campus. Wie aldoor bezig is met verschillende dingen, mist het mooie dat onze wereld ons te bieden heeft. Wie "wacht" tot hij tijd heeft, wacht misschien te lang. Leg uw gsm aan de kant, maak het hoofd even vrij. Adem eens door uw beide neusgaten in en denk even niet aan de toekomstige deadlines, nakende examens en alle andere verplichtingen die nog zouden spelen. Ga even zitten. Onder de kerselaar. De bloesems zijn misschien weg, maar het is nog steeds een prachtige boom en een symbool voor onze campus. Neem er deze Blauwzuur bij en laat u meenemen door onze bestuursleden, die ondanks alle drukte even de tijd namen om hun hersenpinsels voor u neer te pennen.

Veel leesplezier!

LAURA BAAS
Hoofredactrice

Alle teksten in Blauwzuur vertolken de mening van de respectievelijke auteurs en niet die van LVSV Brussel, tenzij anders vermeld.

Tolerantie vs. Laïcité

Lang heb ik er op zitten tobben. Wat is nu het verschil tussen tolerantie en laïcité? De een zegt dat ze krak hetzelfde zijn, de ander dat er een wereld van verschil tussen ligt. Om het verschil te kunnen achterhalen moeten we eerst en vooral elk begrip afzonderlijk behandelen om daarna conclusies te trekken.

Het oudste van de twee concepten is de tolerantie. Haar geschiedenis begint waarschijnlijk met de godsdienstoorlogen in Europa. De Dertigjarige oorlog, de Engelse burgeroorlog en hugenotenopstanden in Frankrijk, allen in de 17de eeuw, zijn hier telkens goede voorbeelden van. Elk van deze oorlogen ging om een meerderheid die een minderheid onderdrukte die zich wou doen gelden. Uiteindelijk, na al het bloedvergieten, kwam men tot de constatering dat het zo niet verder kon. De verschillende religies moesten maar zien samen te leven, de meerderheid tolereerde de minderheden zolang ze zich niet te veel manifesteerden en hun opvattingen privaat hielden.

Het is niet toevallig dat de Verlichting toen ook opkwam. Aan de eigen opvatting werd steeds meer belang gehecht, het werd een private en dus individuele zaak. Dit ging hand in hand met het centreren van de mens in plaats van het bovennatuurlijke, waaruit dan weer het humanisme is ontstaan.

In beginsel was tolerantie dus ooit een uitvinding om de grotere religie de kleineren te laten gedogen. Dit ontaardde in individuen die elkaar gingen tolereren. Meerderheid en minderheid moesten belang inboeten. Daarbovenop ging men niet enkel elkaar tolereren, maar gingen respect en gemeenschappelijke omgang ook meer deel uit maken van de opkomende trend.

Tolerantie, allemaal goed en wel, maar niet iedereen is even tolerant en tolerantie kan je een ander niet opdringen, anders blink je uit in hypocrisie. Om tolerantie dus te kunnen laten gedijen heeft men een fatsoenlijke wetgeving nodig. En daar kom je dan bij laïcité.

Laïcité, in tegenstelling tot tolerantie, kan je niet omvormen tot een werkwoord. Het is eerder een onderdeel van een staat dan iets dat door mensen moet worden uitgevoerd. Laïcité is ook een veel jonger begrip en werd uitgevonden door onze zuiderburen, de Fransen. Het secularisme is waarschijnlijk het grootste onderdeel van laïcité. Dit pleit dus voor een totale scheiding tussen kerk en staat. De staat moet ten overstaan van religies neutraal zijn, zolang ze de openbare orde niet schenden. Dit geldt ook voor religies, zij moeten zich niet bemoeien met de staat en haar aangelegenheden.

Omdat laïcité veel jonger is gaan we ook meer naar de actualiteit kijken. Het befaamde "hoofddoekenverbod" - ik gruwel wel van de naam - wat eigenlijk gewoon wil zeggen dat publieke ambtenaren zich niet met religieuze symbolen moeten tooien, is hier een goed voorbeeld van. De staat moet neutraal zijn, en daarmee basta.

Een goed voorbeeld hoe het niet moet: Uit electorale overwegingen om religieuze minderheden tegemoet te komen met cultuurrelativisme heeft de sp.a in Antwerpen het hoofddoekenverbod van zich afgeworpen nadat ze het zelf had ingesteld. Dit was een maatregel die de tijdsgeest van de linkse, in beginsel seculiere, partijen in België omvatte. Deze partijen met bv de Molenbeekse Moureaux op kop, dachten dat het wel een goed idee was om het secularisme te verwaarlozen. Een paar maand voor de omslag van links had de jurist, filosoof en theoloog Werner De Saeger nog in de Kamer gewezen op het belang van secularisme/laïcité en

gewaarschuwd voor de gevaren die hierbij kunnen komen kijken. En zo geschiedde dus op die bewuste 15 maart in Zaventem. Laurette Onkelinx kwam meteen uit haar kot en pleitte voor een verankering van laïcité in onze grondwet, bijgestaan door Patrick Dewael die hier al jaren op aandrong.

Een kleine aantekening die ik nog wil maken bij laïcité is dat het niet altijd onbesproken is. Religieuze organisaties zien in deze secularisering de doordrukking van vrijzinnigen en atheïsten. Op een manier zouden ze hun eigen opvattingen zo anderen opleggen. Ik moet ze niet helemaal ongelijk geven, het atheïsme heeft nogal de neiging om, net zoals bepaalde religies, zich nogal expansief te gedragen. Zo had ik zelf ooit een leerkracht zedenleer die echt haar leerlingen het atheïsme opdrong, wat natuurlijk ook evengoed kan gelden voor godsdienstleerkrachten.

Het is een kunst om te zien wat oprecht secularisme is en wat verdoken atheïsme. Iedereen moet dat zelf voor zich uitmaken, net zoals dat je zelf moet kunnen bepalen wat je tolereert en respecteert.

LIEVEN VAN DE KEERE
Bestuurslid

De Latouriaanse visie op technologie onder druk?

Terwijl de rol van bepaalde instituten gestaag afneemt, worden andere belangrijker dan ooit. Waar religie ooit als een rode draad liep doorheen het menselijk handelen, bepaalt het religieuze instituut in het geseculariseerde Westen in steeds mindere mate hoe we met anderen omgaan. De greep dat technologie op ons leven heeft neemt dan weer exponentieel toe. Steeds belangrijker wordt dan ook de vraag hoe we de factor technologie dienen in te calculeren in de onderzoeksvraag naar het ontstaan en verder ontwikkelen van de waarden en instituties die het leven van mensen mogelijk maken en de moeite waard om geleefd te worden.

Vanuit historisch perspectief bekeken is deze evolutie een relatief nieuw gegeven. Lange tijd vormde het instituut technologie een nobele onbekende in de zoektocht naar een antwoord op de hierboven gestelde onderzoeksvraag. Net als de wetenschap werd en wordt technologie nog steeds beschouwd als wat men in de algebraïsche wiskunde een neutraal element zou noemen. Een element dat in de bewerking met een ander element geen verandering teweegbrengt. Niemand ontkent het bestaan en de massale aanwezigheid van technologie in onze maatschappij. Toch wordt de invloed ervan op onze waardepatronen vaak miskend. Alsof het element dat in zowat elke menselijke betrekking aanwezig is zonder gevolg zou blijven. Wie dit aura van neutraliteit weet te doorprikken zal echter merken dat technologische innovaties steeds vaker dicteren wat nastrevenswaardig wordt geacht in onze samenleving.

Dat het instituut technologie omringd wordt door dit aura van objectiviteit en neutraliteit hoeft niet te verwonderen. De Franse filosoof-socioloog Bruno Latour illustreert dit door technologie voor te stellen als een black box. Wat zich in deze zwarte doos afspeelt en welke input hiertoe wordt gegeven blijft geheim voor de buitenwereld. Het technologisch proces wordt verhuld in een zwarte doos. Wat telt is het

resultaat, de output van deze doos, met name de technologie die het voortbrengt. Het eigene aan technologie is dus dat het zijn eigen karakter verhult. Technical work is made invisible by its own success.

Een computerprogramma bijvoorbeeld heeft tot doel de eindgebruiker onbewust te laten over het ontelbaar aantal lijnen aan code die erachter schuilen. Een 'succesvol' horloge laat de drager ervan in het ongewisse over het ingenieuze raderwerk dat in de kast schuilgaat. Wat telt is wat op het computerscherm of de wijzerplaat verschijnt, wat de black box voortbrengt. Dit in tegenstelling tot andere domeinen -zoals het recht en de economie- waar de achterliggende processen net onontbeerlijk zijn. Een juridische uitspraak bijvoorbeeld zonder geldige rechtsgrond of argumentatie is volkomen waardeloos, net als een economische uitspraak zonder achterliggende analyse. In deze domeinen zijn de achterliggende waardepatronen dan ook veel makkelijker te herkennen.

De gedachte dat technologie niet zo objectief en neutraal is als aanvankelijk gedacht hoeft niet te verbazen en al zeker geen doembeelden op te wekken. Er bestaan immers geen instituten die volkomen vreemd zijn aan menselijke input, net daar moeten we ons bewust van zijn. Laten we als voorbeeld hiervoor het instituut uit de inleiding hernemen, religie. Ook religieuze uitspraken en

geschriften hebben menselijke input. Dat maakt religie niet plots onwaar, het plaatst deze uitspraken en geschriften wel in een ander daglicht. Deze vaststelling neemt overigens ook niet weg dat religieuze instituties voor bepaalde mensen nog steeds een rol kunnen spelen, wel is het belangrijk om het absoluut transcendent karakter ervan te doorprikken. Zo kan de zondagse preek van de lokale priester eventueel wel een rol spelen in het scherpstellen van iemands moreel kompas, maar moeten we toch durven inzien dat aan de middeleeuwse aflatenhandel niet louter transcendente religieuze input ten grondslag lag, doch ook politiek-economische.

Het besef dat ook technologie niet vreemd is aan menselijke input -in welke vorm ook- is essentieel in de onderzoeksvraag naar het verder ontwikkelen van de waarden en instituties die het leven van mensen mogelijk maken en de moeite waard om geleefd te worden. Hoe neutraal en onbevooroordeeld technologie ook mag lijken, dienen we ons toch steeds bewust te zijn van het feit dat ook technologische innovaties houders zijn van bepaalde waarden. Deze notie heeft Latour ons op een erg inzichtelijke notie weten weer te geven aan de hand van de figuur van de black box.

Een nieuw gegeven hierbij is de opkomst van Artificial Intelligence of AI. Er zijn reeds vele pogingen gedaan geweest om het begrip artificiële intelligentie te definiëren, een zoektocht waar dit essay geen bijdrage aan tracht te leveren. Een steeds terugkerend element in al deze definities is dat daar waar eens menselijke input noodzakelijk was, AI deze overbodig maakt. Artificiële intelligentie laat technologie aldus toe autonoom op te treden. De toepassingen hiervan zijn eindeloos. Van robots die na het analyseren

van duizenden voorbeelden zelfstandig een nieuwsbericht of toespraak kunnen schrijven tot een computer dat zelfstandig kan programmeren. Technologie dat technologie voortbrengt.

Op het eerste zicht lijkt de Latouriaanse visie op technologie hiermee zwaar onder druk te komen staan. Hoe meer artificiële intelligentie op de voorgrond zal treden -of met andere woorden hoe zelfstandiger technologie wordt- hoe minder menselijke input de black box zal vergen. Een logische reflex zou dan ook zijn van te veronderstellen dat artificiële intelligentie onze technologie objectiever maakt en op lange termijn zelfs objectief. Een discours dat bij bepaalde futurologen en AI-fanaten wel eens kan worden bespeurd.

Een dergelijke zienswijze kan echter niet worden bijgestaan. De menselijke input mag bij artificiële intelligentie dan wel minder direct zijn, maar is daarom niet afwezig. Alvorens een bepaalde technologie als input kan dienen voor de black box dient zij eerst zelf gegenereerd te worden door middel van een eigen black box. De menselijke input wordt onrechtstreeks, aangezien ze plaatsvindt in een eerder stadium, en raakt zodoende verhuld in een eerdere black box.

Het zou dan ook verkeerd zijn de Latouriaanse bevindingen op technologie zomaar aan de kant te schuiven. Net nu de menselijke input in technologie minder rechtstreeks wordt, wordt het inzicht dat ze er wel degelijk is belangrijker dan voorheen. De black box wordt meer opaque dan ooit tevoren en net daarom meer relevant.

CHRISTOPHE JANSSENS
Voorzitter

Emma is een studente farmaceutische wetenschappen. Naar aanleiding van dit thema dat de laatste tijd vaak in de actualiteit kwam, maakte zij een korte analyse.

To vaccinate or not to vaccinate?

In het begin van de maand april werd naar aanleiding een grote mazelenuitbraak de medische noodtoestand uitgeroepen in New York. Deze uitbraak situeerde zich voornamelijk in de orthodox-joodse gemeenschappen. Dit omdat er vooral daar relatief veel mensen zijn die zich principieel niet laten vaccineren, zij worden ook wel 'anti-vaxxers' genoemd. Naar aanleiding van deze noodtoestand had VTM Nieuws dokter Kris Gaublomme en Prof. Dr. Marc Van Ranst uitgenodigd om wat meer uitleg te komen geven over vaccineren.

Volgens dokter Kris Gaublomme zijn er heel wat nadelen verbonden aan vaccinatie. Volgens hem zou het immuunsysteem verzwakt raken en zouden gedragsstoornissen, astma, autisme, ... gevolgen kunnen zijn. Deze standpunten kunnen nochtans wetenschappelijk weerlegd worden volgens Prof. Dr. Marc Van Ranst en Prof. Huisartsgeneeskunde Dirk Devroey.

Bij een vaccinatie brengt men een geïnactiveerd of dood virus/bacterie binnen waardoor het lichaam antistoffen kan aanmaken tegen de ziekte. Het lichaam wordt op dat ogenblik niet verzwakt maar begint het immuunsysteem te versterken zodat de ziekte, wanneer deze zou binnenkomen, niet verder kan ontwikkelen.

Ook over het ontwikkelen van autisme, gedragsstoornissen, astma, ... hebben studies plaatsgevonden. Hierin worden deze gevolgen volgens Prof. Huisartsgeneeskunde Dirk Devroey allemaal weerlegd.

Wat is er hier juist het probleem?

Elke arts heeft therapeutische vrijheid. Dit wil zeggen dat een arts mag kiezen welke therapie hij aan zijn patiënt aanraadt. Uiteraard heeft de patiënt de vrijheid om zelf de uiteindelijke behandeling te kiezen.

Op zich heeft dokter Kris Gaublomme dus het recht om zijn patiënt aan te raden niet te vaccineren of zoals hij zelfs zei: "mee te doen aan mazelenfeestjes". Dit is zijn recht door de therapeutische vrijheid.

De fout zit hem echter bij het fout informeren van de patiënt. Door deze foute informatie kan hij de patiënt zo beïnvloeden om bijvoorbeeld niet te vaccineren ook al hadden ze dit wel gedaan met de juiste informatie. Op dit vlak wordt er dan ook ingegaan tegen het schadebeginsel:

"The right to swing my arms in any direction ends where your nose begins."
- John Stuart Mill -

Het schadebeginsel wil dus zeggen dat de vrijheid van een persoon gaat tot zover die hiermee niemand schaadt. Doordat dokter Kris Gaublomme zijn patiënten volgens meerdere mensen, o.a. de minister van Volksgezondheid, slecht informeert, schaadt hij hiermee de patiënt dus wel.

De klacht tegenover dokter Kris Gaublomme lijkt dus gegrond.

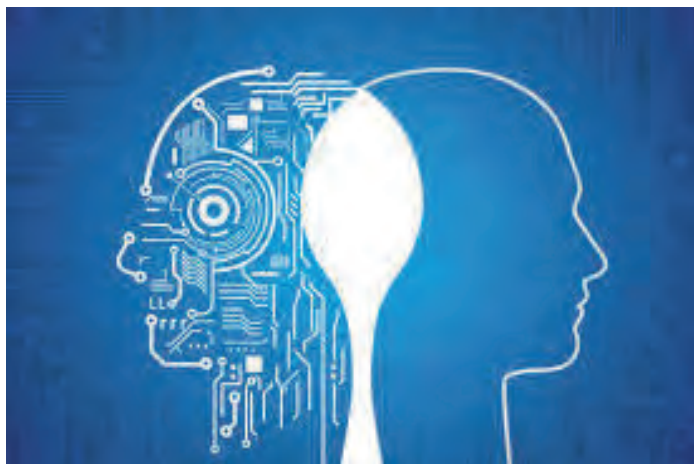
EMMA WALRAVENS
Bestuurslid

Over de zin en onzin van artificiële rechtspraak

'Error 404: judge not found'

<https://jubel.be/error-404-judge-not-found-over-de-zin-en-onzin-van-artificiele-rechtspraak/>

Er werd reeds vaak luidop over gemijmerd. Een futuristisch droombeeld waarin de overheid de technologie omarmt en er voortaan in slaagt haar primaire taken op een efficiënte manier uit te voeren. Veel verder dan vooruitstrevende proefschriften en interdisciplinaire vakgroepen kwam het echter niet. Tot nu. Estland overweegt AI-rechters, zo was te lezen op verschillende juridische nieuwssites.

Het Estse Ministerie van Justitie belaste doctoraatsstudent en chieft data officer Ott Velsberg met de opdracht om de plannen rond een AI-rechter nader uit te werken. De ijlenluchtfietserij rond artificiële intelligentie in het recht werd daardoor eindelijk eens vertaald naar concrete beleidsplannen. In een eerste toekomstvisie opteert men voor rechtspraak op basis van artificiële intelligentie in zaken tot zeventienduizend euro, met de nadruk op verbintenisrechtelijke aangelegenheden. Beroep zou steeds mogelijk zijn bij een rechter van vlees en bloed. De zoektocht naar de juiste checks and balances lijkt aldus ingezet.

WELKOME DISRUPTIE

Dat een disruptieve en futuristische technologie als artificial intelligence toch tot de verbeelding spreekt onder de anders behoudsgezinde en technofobe juristen hoeft niet te verwonderen. Het gebruik ervan zou namelijk een antwoord kunnen bieden op de vele verzuchtingen van zowel overheid als rechtzoekende.

Vooreerst zou een geautomatiseerde rechtspraak een welkome remedie zijn bij het wegwerken van de gerechtelijke achterstand. In een maatschappij waar steeds meer conflicten voor de rechter worden gebracht en de to-dolijst van hoven en

rechtbanken stilaan historische proporties aanneemt is elke disruptie een welkome disruptie. In deze retoriek wordt AI-rechtspraak voornamelijk voorgesteld als een middel om de eenvoudige zaken op te lossen zodat rechters voortaan tijd hebben om de achterstand in te halen en zich met belangrijke zaken bezig te houden.

Verschillende vragen komen naar boven bij deze argumentatie. Bestaat het hierboven gemaakte onderscheid tussen onbelangrijke, eenvoudige en belangrijke, ingewikkelde zaken, is dit onderscheid gerechtvaardigd en op basis van welke criteria maakt men deze distinctie? Men kan de nodige kanttekeningen plaatsen bij het vooropgestelde Estse model. Is de waarde van een vordering steeds een goede indicator voor de belangrijkheid? Hetzelfde geldt voor de materies waarover AI-rechters zich zouden buigen. Staan verbintenisrechtelijke zaken steeds synoniem voor eenvoudig? Het Netflix-abonnement van een wanbetaler laten ontbinden lijkt eenvoudiger dan de uithuiszetting van een zwangere vrouw. De meest prangende vraag blijft echter of begrippen als lastvermindering en kostenbesparing drijvende motieven mogen zijn achter hervormingen binnen justitie. Critici zien hierin een dodelijke aanval op het recht op toegang tot een rechter.

Helemaal anders wordt het wanneer we het hele AI-gebeuren bestuderen vanuit het oogpunt van de rechtzoekende. Niet alleen het overbelast justitieel apparaat maar ook de rechtzoekende kan immers wel varen bij disruptie, waardoor de negatieve connotatie die aan iedere besparingspolitiek onvermijdelijk komt vast te hangen plots wegvalt. Vanuit het standpunt van de rechtzoekende is het pleidooi voor artificiële intelligentie een verhaal van laagdrempeligheid. Een proces zou sneller, goedkoper en eenvoudiger

gevoerd kunnen worden. Stuk voor stuk eigenschappen die de toegang tot de rechter net gevoelig verhogen.

MISBEGREPEN

De mogelijke voordelen die verbonden zijn aan AI-rechtspraak zijn onmiskenbaar. De problemen -of eerder misvattingen- verbonden aan de implementatie van artificial intelligence in het recht gaan dan ook niet over het gebruik van de technologie an sich. Wel over de mogelijke verkeerde verwachtingen die eraan ten grondslag liggen.

AI te vaak wordt eraan voorbijgegaan dat artificiële intelligentie niet in het luchtledige werkt. Alvorens een computer een uitspraak kan doen over een zaak zal deze input nodig hebben. Gegevens op basis waarvan het autonoom denkproces zal kunnen opereren. Dit brengt ons tot een aantal misvattingen over artificiële intelligentie.

Een eerste misvatting is de gedachte dat artificiële intelligentie niets meer zou zijn dan een computer in de rechtszaal die men van vandaag op morgen zou kunnen introduceren. Niets is minder waar. Alvorens AI-rechtspraak mogelijk te maken moet men eerst een centrale database hebben met voldoende vonnissen en arresten en een digitale griffie waar processtukken kunnen worden ingediend. Informatie en data op basis waarvan een AI-rechter kan werken. Eerder dit jaar verklaarde Minister van Justitie Koen Geens dat hieraan gewerkt wordt. Een eerste praktisch probleem lijkt daarmee van de baan.

De behoefte aan data legt echter ook een meer conceptuele misvatting bloot die in het populaire discours wel eens opduikt. Artificiële intelligentie wordt hierbij - verkeerdelijk - voorgesteld als een oplossing om rechtspraak neutraal te maken, volkomen vreemd aan beïnvloeding door de persoonlijke mening van een rechter.

Als men deze argumentatie volgt dient men eruit af te leiden dat uitspraken door menselijke rechters a contrario niet neutraal zijn. De vraag of dit al dan niet zo is en of en hoe men dit zou moeten oplossen is een complexe discussie waar

dit stuk geen bijdrage aan tracht te leveren. Wel staat het vast dat artificiële intelligentie geen antwoord zou bieden op dit potentieel probleem.

Het autonoom denkproces dat een AI-computer verricht zal dan niet beïnvloed worden door eigen voor- of afkeuren, de input dat de computer gebruikt is wel mensenwerk. Alle vonnissen en arresten op basis waarvan een AI-rechter uitspraak zal doen - die a contrario geacht worden niet neutraal te zijn - zullen het uiteindelijke resultaat beïnvloeden. Artificiële intelligentie neemt met andere woorden onbewust de bestaande meningen in de rechtspraak over.

Een andere dwaling die soms opduikt is de gedachte dat AI-rechtspraak onfeilbaar zou zijn, in tegenstelling tot menselijke rechters die - opnieuw a contrario - worden geacht wel juridische misstappen te begaan. Ook dit is geen gegronde aanname. Indien men ervan uitgaat dat menselijke uitspraken fouten bevatten zal artificiële intelligentie deze fouten voor juist aannemen en overnemen.

De hierboven gemaakte bedenkingen mogen dan wel conceptueel van aard lijken, het bestrijden van deze misconcepties is van levensbelang voor een succesvolle implementatie van AI in het recht. Indien men zou vertrekken vanuit de veronderstelling dat AI-uitspraken per definitie neutraal en foutloos zijn, zouden de beroepsmogelijkheden van de rechtzoekende de facto grondig worden ingeperkt. Hoe zou men immers nog een uitspraak kunnen aanvechten dat a priori het keurmerk juist en onbevooroordeeld draagt?

TECHNOREALISME

Een nuchtere kijk op de zaken brengt ons tot het besef dat het digitale, laat staan artificiële, tijdperk nog niet voor morgen is in België. De nodige hink-stap-sprongen zullen nog moeten worden gezet alvorens revolutionaire technologieën hun intrede kunnen doen in het Belgisch justitieel landschap. Maar ongetwijfeld komt ook bij ons ooit de dag dat artificial intelligence een rol zal spelen binnen de Belgische hoven en rechtbanken.

Met enig voortschrijdend inzicht zullen vele van de hierboven geplaatste vraagtekens wegvallen, de juiste checks and balances zullen een constante maar niet onmogelijke evenwichtsoefening zijn. In een snel evoluerende wereld is het evident dat we technologieën als artificiële intelligentie een plaats willen, kunnen of misschien wel moeten geven in het recht. Maar laten we dat wel doen om de juiste redenen en met de juiste verwachtingen.

CHRISTOPHE JANSSENS

Voorzitter

Terug van nooit weggeweest: de discussie over meerdere voertalen op school.

Meertalig onderwijs in Brussel

Brussel, niet alleen de hoofdstad van ons kleine landje maar ook die van Europa. Één van de meest multiculturele steden ter wereld met meer dan 180 verschillende nationaliteiten. Een stad waar er zoveel verschillende talen worden gesproken, hoewel er maar twee officiële talen zijn, namelijk het Nederlands en het Frans. Je zou bijna niet durven denken dat er nog geen meertalige scholen bestaan in Brussel. Toch is het zo en daar willen Caroline Pauwels en Yvon Englert, de rectoren van resp. de VUB en ULB verandering in brengen. Ze pleiten voor een meertalige school in Brussel en dit tegen 2020.

Volgens Caroline Pauwels is het Brusselse onderwijs niet aangepast aan de meertalige realiteit en moet er dringend iets aan worden gedaan. Een echt plan hebben de rectoren nog niet maar beide universiteiten geven wel al hun steun als Brussel zou starten met zo'n meertalige school.

WAT WORDT ER NU JUIST BEDOELD MET TWEEOF MEERTALIG ONDERWIJS?

In een meertalig onderwijs wordt er onderwezen in minstens twee verschillende talen, waarbij één van de onderwezen talen de officiële plaatselijke taal is. In Brussel zouden dan zowel het Frans als het Nederlands de officiële plaatselijke talen zijn. Alle talen zijn gelijkwaardig, er wordt dus niet één taal meer gebruikt dan de andere.

In het tweetalig onderwijs worden de ene helft van de vakken onderwezen in de ene taal en de andere helft in de andere taal. Je zou dus bijvoorbeeld wiskunde en aardrijkskunde kunnen krijgen in het Frans en geschiedenis en biologie in het Nederlands.

IS HET MEERTALIG ONDERWIJS EEN GOED IDEE?

Een meertalig onderwijs zou de sleutel kunnen worden tot het vinden van een job! Het is vandaag

de dag immers noodzakelijk te beschikken over een goede talenkennis wilt men gaan solliciteren in Brussel.

Een tweetalig onderwijs zou er vooral moeten komen om op lange termijn het taalprobleem in België weg te drijven. Op dit moment zien we nog te vaak dat we mekaar niet of niet willen begrijpen omdat de ene een andere taal spreekt. Daarom zouden we elkaars taal moeten leren om elkaar ook beter te begrijpen. Een toepasselijke quote: *"One language sets you in a corridor for life, two languages open every door along the way"*.

Talenkennis is dus gewoon ook heel belangrijk voor de ontwikkeling van het individu. Hoe meer talen je kent, hoe meer wijsheid en vrijheid je voor jezelf ontwikkeld. Als je slechts één taal kent blijf je je hele leven afhankelijk aan die taal en beperk je in bepaalde maten je eigen vrijheid.

Het meertalig onderwijs zou ook meteen vanaf de kleuterklas of het lager onderwijs moeten worden ingevoerd aangezien men het beste een taal leert op zeer jonge leeftijd. Meestal zijn kleine kindjes ook heel nieuwsgierig naar nieuwe dingen en dus ook naar andere talen.

John Locke deed hier ooit een mooie uitspraak over: *"Curiosity in children is but an appetite after knowledge; and ought to be encouraged as the great instrument nature has provided to remove that ignorance they were born with"*.

Locke bedoelt hiermee dat je de nieuwsgierigheid van kinderen moet gebruiken om de onwetendheid waarmee ze zijn geboren te stoppen. We zien vaak genoeg dat kinderen hun nieuwsgierigheid verliezen omdat ze er niks mee doen, en vanaf dat moment is het nog heel moeilijk om ze nog nieuwe dingen bij te leren.

IMMERSIESCHOLEN

Tot op de dag van vandaag zijn er in Brussel nog geen meertalige scholen die toegankelijk zijn voor iedereen. Enkel dure, Europese scholen die meestal ontoegankelijk zijn voor de gewone man, beschikken over een meertalig onderwijs.

Wat we in ons land wel hebben is het immersieonderwijs, waar er één officiële voertaal is, in België dus Frans, Nederlands, of Duits. De meeste vakken worden onderwezen in de voertaal, en de overige vakken worden dan gegeven in een tweede taal, meestal Nederlands of Frans. In Wallonië en de Franstalige scholen van Brussel wordt dit al veel langer gedaan dan in Vlaanderen. Vooral de Nederlandstalige scholen rond Brussel willen niet meedoen aan het immersieonderwijs.

Dit komt doordat er veel Franstalige kinderen ingeschreven zijn in een Nederlandstalige school om zo al beter Nederlands te leren. Als ze dan in een omgeving terecht zouden komen waar er zowel onderwezen wordt in het Frans als het Nederlands, zou het niveau van het Nederlands nog meer achteruit gaan. We merken ook op dat de kinderen die uit een Brusselse Nederlandstalige school vaak beter tweetalig zijn dan de leerlingen van een Brusselse Franstalige school.

PROBLEMEN

Op dit moment valt het onderwijs nog steeds onder het behoed van de Gemeenschappen. In één land worden de scholen dus op 3 verschillende manieren bestuurd, waardoor er dus ook verschillende niveaus van onderwijs zitten binnen hetzelfde land. Hier zou sowieso verandering in moeten komen los

van het meertalig onderwijs. Ik denk dat als je het onderwijs federaal maakt en dus voor iedereen hetzelfde plan oplegt, je ook al heel veel kunt bereiken op taalvlak. Maar uiteindelijk zou het meertalig onderwijs nog steeds de beste oplossing zijn om de talenkennis van kinderen groter en beter te maken.

Er zal nog heel veel moeten gebeuren om het allemaal op poten te krijgen. Zoals het er voorlopig aan toe gaat, kan het wel nog eens lang duren, maar er zijn wel al stappen in de goede richting gezet. Zo bestaat er sinds twee jaar geleden een tweetalige opleiding leerkracht lager onderwijs, waarmee je dus zowel in het Franstalig als het Nederlandstalig onderwijs les kunt geven. De bedoeling op lange termijn is dat deze worden opgeleid om in een volledig tweetalige school les te geven.

Als we nog verdere stappen willen ondernemen moeten echter verschillende politieke problemen overwonnen worden, zoals een nauwere samenwerking tussen de twee Gemeenschappen en de aanwerving van genoeg leerkrachten met de vereiste kwalificaties om verschillende zaakvakken in de doeltalen te kunnen geven.

De Walen en de Vlamingen zouden dus voor 1 keer moeten overeenkomen en als echte Belgen samenwerken.

CLOÉ RAEYMAEKERS
Bestuurslid

Webprivacy

Het is u waarschijnlijk niet ontgaan, al was het maar door de stroom van mails met privacyverklaringen die iedereen die ooit ergens zijn e-mailadres heeft opgegeven, te verduren kreeg. Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG of ook wel het bekendere 'GDPR') van toepassing. Dit houdt in dat overal binnen de Europese Unie dezelfde privacywetgeving geldt.

De invoering van de GDPR betekent een versterking en uitbreiding van de privacyrechten die moeten zorgen voor een betere balans in een wereld waar data 'the new gold' is. Organisaties moeten aantonen dat ze de basisprincipes van de privacywetgeving navolgen. Zo moeten ondernemingen die informatie van hun gebruikers verzamelen te allen tijde kunnen aantonen dat zij toestemming hebben verkregen van de gebruiker om deze informatie te gebruiken. De EU heeft met de GDPR proberen zorgen voor een balans tussen organisaties die persoonsgegevens verwerken en degenen die instaan voor de bescherming van onze privacy. Die balans ligt elders, met voornamelijk het toch wel belangrijke Verenigde Staten, anders.

De privacywetgeving is niet alleen verstrengd, maar ook uitgebreid. Het nieuwe recht op vergetelheid is strikter als het gaat om het verwijderen van gegevens. Bedrijven dienen niet alleen alle persoonsgegevens uit hun systemen te verwijderen wanneer deze niet meer van toepassing zijn in hun huidig bedrijfsmodel, maar zij zijn ook verplicht alle instanties en organisaties aan wie deze informatie in tussentijd is overgemaakt te verzoeken de informatie te verwijderen.

Er zijn duidelijk verschillende opvattingen over privacy en gegevensbescherming onder

verwerkers van persoonsgegevens, gebruikers en wetgevers in verschillende landen. Dat heeft als gevolg dat rechten en plichten van verwerkers en betrokkenen ook sterk uiteenlopen. Er lijkt de afgelopen jaren een convergentie op gang te zijn gekomen die wordt gedreven vanuit de EU.

Na de heel wat negatieve media-aandacht die dataverwerking bedrijven de laatste tijd te verduren hebben gekregen beginnen we de gevolgen te merken. Consumenten verroeren zich steeds meer en sommige bedrijven kiezen voor privacy als 'unique selling point'. Deze verschuivingen passen bij de vrije markt waar consumenten geacht worden de markt te bepalen. In landen zoals de VS waar vrije markt veelal centraal staat merken we echter wel een sterkere externe druk om de Amerikaanse privacy en gegevensbeschermingsnormen aan te passen. De bron daarvoor is Europa.

In 2012 werd er al beweerd dat er een Brussels effect bestaat. Hiermee wordt er bedoeld dat een land of wetgevende macht normen kan opleggen aan andere landen in een proces dat 'unilateral regulatory globalization' genoemd wordt. Dit kan voorvallen wanneer een grote interne markt met sterk regulerend vermogen een consumentenmarkten kan reguleren. De EU voldoet hieraan. Met een bevolking van ongeveer 400 miljoen en een ambitieuze Europese Commissie die zeggenschap heeft over de consumentenmarkt bevindt de EU zich in een uitstekende positie om het voortouw te nemen in wereldwijde normen. Dit hoeft niet eens opzet te zijn.

Hierbij dus het voorbeeld van de privacywetgeving. De GDPR heeft als doel om consumenten in de EU te beschermen tegen bepaalde praktijken. Organisaties buiten de EU zullen zich moeten conformeren aan EU-regelgeving om hun diensten en producten aan te

mogen bieden aan consumenten in de EU. Indien er niet voldaan wordt aan de Europese regels wordt de webpagina onzichtbaar gemaakt voor Europese gebruikers. Amerikaanse internetbedrijven, als belangrijke spelers in de onlinewereld, zullen hun diensten dus moeten aanpassen aan de Europese eisen. We hebben dit het afgelopen jaar merkkelijk kunnen zien. Als diensten en producten zijn aangepast voor de Europese markt is de stap naar toepassing op de lokale markt niet zo groot en kan deze onder druk van consumenten mogelijk tot stand komen.

Er is tot slot een kans dat Californië en Brussel samen gaan zorgen voor een meer uniforme regeling van de verwerking van persoonsgegevens in een groot deel van de wereld. Dit volgens de Europese waarden. Zo is een teken dat we die richting uitgaan ook te zien in de oproep die Mark Zuckerberg op 30 maart 2019 deed in een ingezonden brief aan de Washington Post. Hij citeerde daarin:

"Effective privacy and data protection needs a globally harmonized framework. People around the world have called for comprehensive privacy regulation in line with the European Union's General Data Protection Regulation, and I agree. I believe it would be good for the Internet if more countries adopted regulation such as GDPR as a common framework."

Deze regelgeving zorgt er evenwel voor dat ondernemingen zoals Facebook met grote bestedingsruimten dit vlot kunnen toepassen. Dit maakt het een stuk moeilijker voor kleine ondernemingen en jonge ontwikkelaars om onze technologische vooruitgang hogerop te brengen.

EMERICK ASMUS
Secretaris

Liberaal geloof of liberalisme en geloof?

EXISTENTIEEL GELOOF

De mens gelooft in vanalles: Allah, God, het einde van de wereld. Vliegende spaghetti-monsters, veganisme en White Supremacy. Feminisme, bijgeloof en -uiteraard- zichzelf. De mens is namelijk inherent religieus: hij wilt geloven, ook al zegt hij van niet, in welk geval hij gelooft in zijn eigen bestaan. Als men het liberalisme in eenzelfde zin plaatst als het geloof, is dat meestal geen goed nieuws. Het geloof op zichzelf is al een overkoepelend geheel dat miljoenen volgers op z'n lijstje kan rekenen, zij het nu het Christendom, de Islam of enig andere overtuiging waarbij een opperwezen aan te pas komt.

OVERKOEPELING

Toch kan men een koepel plaatsen over de twee "geloven": geloof als religieus begrip en geloof als in ideologieën met hun politieke stromingen. Een ideologie is het geheel van ideeën over hoe de mens zou moeten zijn als geheel, hoe de mens zou moeten samenleven, hoe de maatschappij en wereld rond de mens zou moeten draaien. Als we het zo gaan bekijken kunnen we toch de appels en peren vergelijken.

Het begrip "geloof" definiëren, is een uitdaging, omdat het 1) zo alledaags is en 2) het een begrip op zichzelf is. Als er toch een definitie van wordt opgezocht, vindt men antwoorden in de stijl van:

[Geen meervoud] Vertrouwen op de waarheid van iets; godsdienst-waarheid, trouw; de geloofsartikelen; [bij de rooms-katholieken]) credo; - slaan, - hechten (aan iets); op goed -, op vertrouwen.

LIBERALEN GELOVEN!

Het aspect 'geloven' is iets dat ook met het liberalisme in verband kan worden gebracht: uiteindelijk zijn liberalen tenslotte mensen die geloven in een idee van een maatschappij. Een ideaalbeeld. Een streefdoel. Een ideologie.

Het is geen politiek, gezien politiek nog een stap verder gaat dan louter het geloof in het idee van een ideaalbeeld; politiek is het handelen als gevolg van dat ideaalbeeld, en proberen de maatschappij daadwerkelijk te veranderen.

Het hebben van zo'n ideaalbeeld is iets dat nu eenmaal verbonden is aan het mens-zijn. Het komt

dan ook voor in alle beschavingen doorheen alle eeuwen; zij het de Romeinse bevolking die een senaat ervaarde als de meest legitieme manier om te functioneren, of het Franse 'pebs' dat de Franse Revolutie inleidde in 1789.

Een liberale samenleving moet het mogelijk alsook gemakkelijk maken om ieder geloof of iedere levensbeschouwing een plaats te geven naast elkaar. Individuen moeten kunnen staan en gaan waar ze willen en durven hun geloof te praktiseren. Er zijn maar een paar voorwaarden: zowel religieuze als andere vormen van geloven mogen op basis van hun levensbeschouwing anderen geen last of zorgen bezorgen.

Een moeilijke pil die nog te slikken valt, is dat ook mensen die achter bewegingen zoals anti-LGBT, Pro Life of anti-vax staan, een plaats moeten krijgen in onze maatschappij. Het moeilijkste hieraan is dat zij geen schade aan anderen mogen toebrengen, al is die schade net exact waar zij (al dan niet actief) naar streven.

PLURALISME AAN DE MACHT

Er moet aan niemand verteld worden dat politiek een ingewikkelde schakeling is van verschillende ideologieën en politieke spelletjes. Veel geblaf van verschillende politici om uiteindelijk tot de conclusie te komen dat er niet fundamenteel veel te veranderen valt in een ingewikkelde maatschappij als die van ons. Of toch wel?

Het pluralisme is iets dat altijd al bestond, maar nu steeds meer onder druk staat door de complexiteit van de wereld om ons heen. Het geloven in vrijheid impliceert immers ook dat andersgelovigen zich in hun volle overtuigingen mogen presenteren en hun geloof verder mogen uitwerken. De vraag die nu ons gedachtengoed uitdaagt is: in welke mate kan dit pluralisme worden ondersteund door de fundamentele gedachten van het liberalisme, zonder dat dit de veiligheid en het individualisme van anderen aantast?

INDIE VANDENBROECK
Bestuurslid

*Sfeerbeelden van
het werkingsjaar
2019-2020*

Bij het LSVV proberen we het leerzame af te wisselen met het studentikoze. We staan bekend om onze lezingen en debatten, waar we met namen zoals Jan Jambon, Peter Muyshondt, Theo Francken en Marc Eyskens mochten uitpakken. Er mag echter ook plaats zijn voor plezier: minstens één keer per semester stoken we een kampvuurtje op de campus, we zijn ook regelmatig te vinden op TD, en zo nu en dan een kroegenocht kan er ook wel van af!

Class actions in België

- een liberale Amerikaanse procedure, overgenomen in een continentaal rechtssysteem.

We leven in een zeer snel evoluerende maatschappij. Grote incorporaties en multinationals nemen meer en meer het voortouw in de markteconomie. Iedereen gebruikt dezelfde producten van dezelfde merken, maar wat als deze producten schade toebrengen? Hoe kunnen wij ons als massa consumenten beschermen tegen malafide praktijken van op-winst-gerichte corporaties? In het Anglo-Amerikaanse common law-systeem hebben ze daar al meer dan 200 jaar een oplossing voor. Een gespecialiseerde procedure die een massa consumenten kan instellen tegen één rechtspersoon; de class action lawsuit.

Uit economische noodzaak heeft nu ook België, en bij uitbereiding ook Europa, een soortgelijke procedure opgenomen in zijn rechtssysteem. In België staat die sinds 2014 bekend als een rechtsvordering tot collectief herstel. Momenteel is de wetgever nog altijd bezig met deze wetgeving te 'finetunen' omdat het nog altijd gaten vertoont. Sinds de wet van kracht is zijn er in België zes rechtsvorderingen van start gegaan, waarvan er ondertussen vier zijn afgehandeld. Test-Aankoop is zes keer als eisende partij opgekomen (als groepsvertegenwoordiger): Thomas Cook, NMBS, Proximus, Events Belgium, Groupon, Facebook en Volkswagen, al deze ondernemingen kwamen in het vizier van de consumentenorganisatie.

VOORGESCHIEDENIS

Bill of Peace

De rechtsvordering tot collectief herstel kan gezien worden als een compromis à la belge tussen nieuwe Europese regelgeving en oude common law precedents en procedures. Oude procedures die helemaal teruggaan tot The Bill of Peace, een wetsontwerp gecreëerd door The Court of Chancery in de 17e eeuw. Het doel van dit wetsvoorstel was het mogelijk maken voor meer partijen 'The Multitude' om gezamenlijk een vordering te kunnen instellen tegen één persoon. Hiervoor was dit niet mogelijk en moesten alle eisende partijen individueel een vordering instellen tegen de (gemeenschappelijke) verweerder voor dezelfde zaak. Je kan het vergelijken met de situatie in België voor 2014. Dit veroorzaakte 'oneerlijke' situaties waarbij partijen met dezelfde vorderingen een andere uitspraak kregen, afhankelijk van de zittende jury.

Deze Bill werd later na zijn onafhankelijkheid ook in de Verenigde Staten gebruikt. The Supreme Court heeft deze als voorbeeld gebruikt voor de ontwikkeling en implementatie van Class Litigation in de 19e eeuw. Dit uitte zich in Federal Equity Rule 48, gecodificeerd tot The Federal Rules of Civil Procedure (FRCP) in 1938, hierna bekend als FRCP Rule 23.

Common law

FCPR Rule 23, vormt al decennia de juridische basis van de Class Action in de Verenigde Staten.

Het vernieuwende aan deze regel was dat Class Actions niet enkel konden worden gevorderd bij vermogensrechtelijke rechtszaken, maar ook bij burgerlijke rechtszaken. Deze werden in drie categorieën verdeeld, namelijk (1) 'true', (2) 'hybrid', (3) 'spurious'. Een rigide verdeling waarbij werd nagegaan in hoeverre de verschillende 'class members' dezelfde schade hebben geleden en daarmee verbonden, dezelfde aanspraken kunnen maken ten opzichte van de verweerder.

Van deze verdeling werd afgezien omdat ze moeilijk toe te passen was en het eerder voor rechtsonzekerheid zorgde en dus resulteerde in een contraproductieve werking van Class Litigation. Wat volgde was een grondige verandering van Rule 23 in 1966; er werd afgestapt van de rigide verdeling en een meer praktische regeling werd aangenomen, met een nadruk op eerlijke en adequate representatie.

Een laatste grote verandering binnen het Amerikaanse Class Litigation was zonder twijfel 'The Class Action Fairness Act (CAFA) of 2005' die verandering bracht in twee belangrijke onderdelen van de FRCP Rule 23, namelijk: (1) de jurisdictie van federale hoven over interstatelijke class actions en (2) verschillende types class action settlements in de federale hoven.

CONTINENTALE INVULLING

De laatste jaren is in Europa meer en meer

aandacht gekomen voor de Amerikaanse class action vordering. Zowel binnen de Europese Unie als in de lidstaten komt er meer en meer initiatief om binnen hun rechtssysteem ook een groepsvordering in te stellen. Het common law-systeem diende als leidraad voor vele wetgevers binnen Europa maar steeds hebben ze ook er een unieke draai aan gegeven. Zo hebben nu al een tiental landen in Europa een soort van groepsvordering die consumenten kunnen instellen tegen bedrijven indien zij persoonlijk schade hebben geleden. We overlopen hier een paar kenmerken die meestal wel terugkomen binnen de verschillende soorten groepsvordering over Europa.

Kenmerken van de class action binnen het continentaal recht

Organisatorische vertegenwoordiging

Een eerste kenmerk dat in ons continentaal rechtssysteem altijd naar voren komt is dat de eisende partij in de rechtszaak altijd een organisatie moet zijn die de belangen van de consumenten beschermt. Dit staat al meteen in contrast met de Amerikaanse class action, waar om het even welk lid van de eisende partij het voortouw kan nemen en de massa vertegenwoordigen. Het is altijd mogelijk dat omwille van economische middelen dit een organisatie kan zijn, maar dit is zeker niet verplicht. Regels die de groepsvertegenwoordiger van de eisende partij beperken blijken te zijn opgemaakt om drie doelstellingen te dienen.

Ten eerste, deze regels zorgen ervoor dat de vertegenwoordiger een partij is die deskundige en loyale diensten kunnen bieden aan de groep consumenten. Ten tweede kan de wetgever ook zo proberen te garanderen dat de groepsvertegenwoordiger de nodige middelen heeft om de kosten van de zaak te financieren. Ten derde kunnen de organisaties meestal ook een betere vordering instellen door gespecialiseerde advocaten.

Financiering van het proces – Contingency fees

‘No cure, no pay’ is welbekend gezegd in de juridische wereld wat letterlijk vertaalt betekend: ‘geen oplossing, geen betaling’. Dit is een resultaatsverbintenis waarbij de advocaat/jurist

enkel wordt vergoed als hij de dienst tot een goed einde heeft gebracht. In België, en veel andere Europese staten, mogen advocaten hun ereloon niet enkel laten afhangen van de uitkomst van het geschil. Dit is bij wet verboden en indien de partijen dit toch zouden overeenkomen is dit beding nietig. Het verbod op deze ‘Contingency fees’ maakt de intrede van class actions moeilijker binnen ons continentaal stelsel. Het zijn vaak deze contingency fees die advocaten toestaan hun procesvoering te financieren. Hier kunnen (consumenten)organisaties ook een belangrijke rol spelen, met dat zij in meeste gevallen over voldoende liquiditeit heersen om deze proceskosten te overbruggen. Maar dan blijft wel de vraag in hoeverre class actions winstgevend kunnen zijn voor de vertegenwoordiger van de eisende partij.

Opt-in v. Opt-out procedures

Bij een class action wordt een groep gedupeerden altijd gevormd aan de hand van twee mechanismen: via een optiesysteem met inclusie (opt-in) of een optiesysteem met exclusie (opt-out).

Bij een optiesysteem met inclusie behoort de gedupeerde consument enkel tot de groep na een uitdrukkelijke verklaring waarin hij wenst deel te nemen aan de groepsvordering. Indien hij deze verklaring niet tijdig of geldig aflegt, behoort hij niet tot de groep en is hij niet gebonden aan de vordering, noch aan het vonnis/arrest. Bij een optiesysteem met exclusie behoren alle potentiële leden van de groep (alle gedupeerde consumenten) automatisch tot de groep. Indien de individuele consument zich wenst te distantiëren van de groep is dit mogelijk met een uitdrukkelijke verklaring. Uit onderzoek blijkt dat een optiesysteem met exclusie meestal leidt tot een grotere groep benadeelden, in vergelijking met een optiesysteem met inclusie.

Een verklaring hiervoor kan het ‘status quo’-effect zijn: mensen hebben eerder de neiging om de status quo te verkiezen boven het zelf ondernemen van acties. Een gedupeerde is namelijk niet snel geneigd om een opt-in of opt-out verklaring af te leggen. In ons Belgisch rechtssysteem is het de keuze van de rechter om

te beslissen wat het toepasselijke optiesysteem is. Hierbij vindt de wetgever de aard van de geleden schade een doorslaggevend element.

CLASS ACTION IN BELGIË

TOTSTANDKOMING WETGEVING

Voor de introductie van de Wet tot invoeging van titel 2 “Rechtsvordering tot collectief herstel” in boek XVII “Bijzondere rechts procedures” van het Wetboek van Economisch Recht bevatte het Belgisch rechtssysteem geen specifieke procedure om voor een grote groep mensen, consumenten, met éénzelfde soort geschil tegen één bepaald natuurlijk- of rechtspersoon gezamenlijk een vordering in te stellen. Enkele uitzonderingen bestonden wel binnen het bijzondere procedurerecht waarbij procedures kunnen worden ingesteld namens een bepaald persoon of groep, maar deze uitzonderingen kunnen nog niet als een echte ‘class action’ worden beschouwd.

Sinds 1 september 2014 is het mogelijk om in België een rechtsvordering tot collectief herstel in te stellen tegen een onderneming voor de Hoven en rechtbanken te Brussel, bevoegd kennis te nemen van deze unieke soort vordering. Om volgens het Belgisch recht een collectieve vordering in te stellen, moet er worden voldaan aan drie kenmerken: “1° de ingeroepen oorzaak betreft een mogelijke inbreuk door de onderneming op een van haar contractuele verplichtingen, op een van de Europese verordeningen of de wetten bedoeld in artikel XVII.37 of op een van hun uitvoeringsbesluiten; 2° de rechtsvordering wordt ingesteld door een verzoeker die voldoet aan de vereisten bedoeld in artikel XVII.39 en door de rechter geschikt wordt bevonden; 3° het beroep op een rechtsvordering tot collectief herstel lijkt meer doelmatig dan een rechtsvordering van gemeen recht.”

ACTOREN VAN DE RECHTSVORDERING TOT COLLECTIEF HERSTEL

Om deel te kunnen nemen aan een collectieve vordering moet men als consument schade hebben geleden, ten persoonlijke titel, als gevolg van een gemeenschappelijke oorzaak. De groep consumenten kan niet alleen optreden, maar moet altijd worden voorgezeten door een groepsvertegenwoordiger. Ook kunnen enkel

consumenten deel uitmaken van de groep. Amendementen om deze groep uit te bereiden werden verworpen. Dus gedupeerden die niet onder deze wettelijke definitie van consument vallen, kunnen geen deel uitmaken van de groepsvordering. Men denkt hier vooral aan handelaars die schade hebben geleden. Deze zullen nog volgens de ‘klassieke proceduremechanismen’ hun schade moeten verhalen. Ook wordt in de memorie van toelichting verduidelijkt dat gedupeerde aandeelhouders niet onder het toepassingsgebied van deze wet vallen.

De groepsvertegenwoordiger kan ook niet zomaar eender wie zijn. Net zoals bij Europese en andere continentale rechtssystemen vindt de Belgische wetgever dat enkel een organisatie een rechtsvordering tot collectief herstel kan vertegenwoordigen. In artikel XVII.39 wordt ook nog is verduidelijkt dat maar een selecte groep organisaties (lees: organisaties die consumentenbelangen vertegenwoordigen, zoals ‘Test Aankoop’) kunnen opkomen als groepsvertegenwoordiger. Het is ook enkel de groepsvertegenwoordiger die de vordering kan instellen, niet de consument zelf, ook al is de consument finaal wel de begunstigde (voor zover deze zich tijdig en geldig heeft aangesloten bij de groepsvordering). De individuele consument speelt in dit proces dus een unieke rol: ze is noch procespartij, noch een vreemde derde. Verzet of tussenkomst door de consument tijdens het proces is wel niet mogelijk.

Momenteel zijn enkel de ondernemingsrechtbank en het hof van beroep in Brussel bevoegd gesteld voor het afhandelen van rechtsvorderingen tot collectief herstel. De vorderingen zelf zijn van zulke complexe aard dat de wetgever de rechtspraak zoveel mogelijk wilt centraliseren in één rechtbank en hof.

PIJNPUNTEN BIJ DE BELGISCHE RECHTSVORDERING TOT COLLECTIEF HERSTEL

De groepsvertegenwoordiger: beperkt initiatiefrecht

Een groepsvertegenwoordiger, bij wet bepaald, is momenteel de enige die een rechtsvordering tot collectief herstel kan instellen bij de rechtbank.

“Volgens de wet is dit een consumentenvereniging die rechtspersoonlijkheid bezit en vertegenwoordigd is in de Raad voor Verbruik of die door de minister van Economie werd erkend, of een vereniging die sedert ten minste drie jaar rechtspersoonlijkheid heeft, waarvan het maatschappelijk doel in rechtstreeks verband staat met de collectieve schade, die niet op duurzame wijze een economisch doel nastreeft en die door de minister van Economie werd erkend”. Deze wetgeving legt zulke beperking op aan de groepsvertegenwoordiger, wat lijdt dat in de praktijk maar één organisatie kan optreden als groepsvertegenwoordiger in België, namelijk Test-Aankoop. Consumenten zijn dan ook volledig afhankelijk van het initiatief van Test-Aankoop.

Geen inspraak van individuele gedupeerde consumenten tijdens het proces

De individuele leden (gedupeerden) van de groep zijn geen procespartij. De leden zijn beperkt tot de keuze om toe te treden of uit te treden uit het proces (opt-in en opt-out systeem), de keuze is eenzijdig en onherroepelijk, zelfs niet indien het proces in beroep gaat. Gedurende de hele procedure kunnen de leden geen afstand doen van geding of rechtsvordering, noch hun optierecht wijzigen. Dit doet wel de vraag reizen of dit wel de beste bescherming voor de consument biedt.

CONCLUSIE

De rechtsvordering tot collectief herstel is sinds zijn intrede in België een punt van controverse geweest binnen het Belgische procesrecht. Dankzij de economische veranderingen en Europese regelgeving was de wet noodzakelijk, maar na zijn inwerkingtreding vertoonde de wet gaten. Het is een ingewikkeld lang proces dat maar voor één rechtbank in België ingesteld kan worden omwille van zijn complexiteit. Momenteel zijn er sinds 2014 ook maar zes rechtsvorderingen door collectief herstel geïntroduceerd bij de rechtbank van koophandel Brussel. Alle zes door consumentenorganisatie Test-Aankoop, met dat zij momenteel de enige organisatie is die een groepsvordering kan introduceren bij de rechtbank volgens de wet. De consumenten hebben op zich ook zeer weinig macht omdat ze zelf geen procespartij zijn. Ze hebben enkel de

eenmalige keuze om deel te nemen aan de groepsvordering of niet. Dit staat in schraal contrast met de Amerikaanse class action, waar consumenten zelf een vordering kunnen introduceren en ook veel meer te winnen valt bij een class action, mede dankzij de contingency fees die wel legaal zijn aan de andere kant van de oceaan.

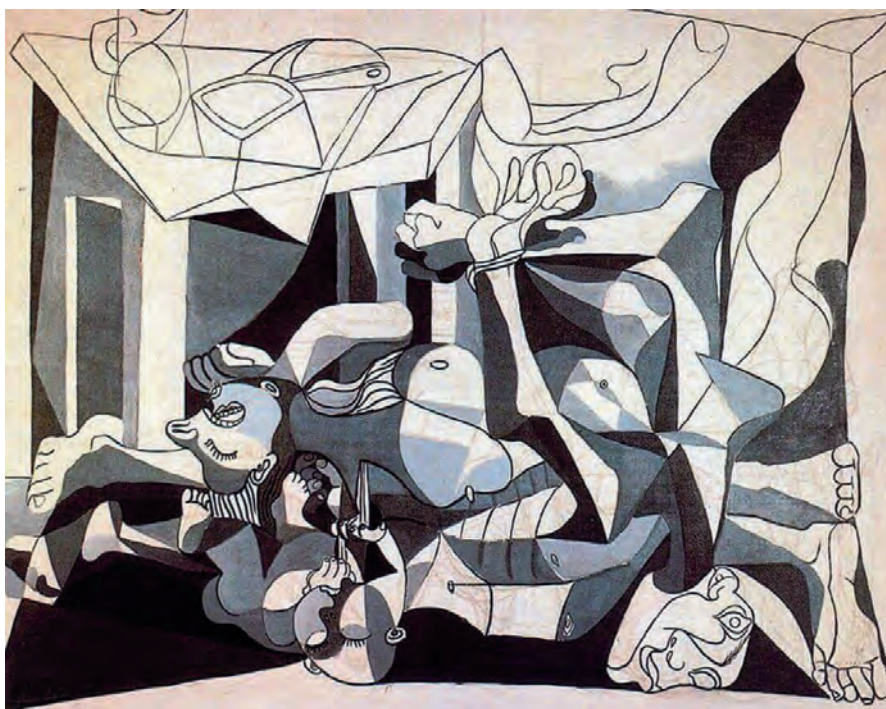
Al bij al is het positief dat er momenteel de mogelijkheid bestaat in het Belgisch recht om voor nationale rechtbanken en hoven een groepsvordering in te stellen, maar deze is nog niet optimaal uitgewerkt. Als de wetgever de raad van gespecialiseerde juristen in acht zou nemen en de wet via enkele amendementen zou bijwerken en het makkelijker zou maken om een vordering in te stellen en het proces te voeren, bestaat de kans zeker dat er meer rechtsvorderingen tot collectief herstel geïntroduceerd en tot een goed einde gebracht zouden worden.

MATHIEU VERHELST

Bestuurslid

Fantasie: een wereld van verschil

*** Dit artikel verschijnt in de eerstvolgende editie van het magazine van deMens.nu, in de vaste rubriek 'JongLeren', waarbij telkens een jongere aan het woord wordt gelaten over een bepaald onderwerp. Het magazine in kwestie zal ditmaal volledig in het teken staan van het thema 'fantasie'. ***

De gemiddelde student zal het beeld ongetwijfeld herkennen. Een streng ogende professor die zijn of haar eerste les meteen de toon zet. *"In mijn les wordt niet gesproken of gegeten, pauze is een luxe die we ons niet kunnen veroorloven en buiten het handboek dat al jaren meegaat uit het hoofd te kennen wordt er niets van u verwacht."* Ook aan de universiteit voor vrijdenkers in Brussel is dit geen onbekend fenomeen. Professoren die met grootste onderscheiding het ideaaltype van de academische droogstoppel belichamen en niets aan de verbeelding overlaten.

Verbeelding - ook wel fantasie genoemd - kan nochtans een essentiële rol vervullen bij de ontplooiing van het individu. Dat bewijzen talloze voorbeelden uit de menselijke geschiedenis. De Oude Grieken bijvoorbeeld die mythologische verhalen gebruikten om met de dood en andere natuurlijke fenomenen te leren omgaan. Dichter bij huis hebben we de vrijmetselarij. Symbolen en rituelen die voor profanen een pure fantasie lijken, zijn voor ingewijden een zinvol instrument in een eeuwige zoektocht naar zelfontplooiing.

Verbeelding als ontplooiingsmiddel is echter niet alleen weggelegd voor "mysterieuze" genootschappen en culturen uit een ver verleden. Ook vandaag in de moderne jongerencultuur vervult het een belangrijke rol. Verbeelding schapte het zelfs tot een apart genre in talloze kunst domeinen, gegroepeerd onder de gemeenzame benaming "fantasy". Fantasie als genre staat vandaag voor een breed scala aan denkbeeldige werelden en imaginaire wezens, met een belangrijke rol toegedicht aan bovennatuurlijke verschijnselen.

Klinkt deze beschrijving u volledig vreemd in de oren of denkt u meteen aan een horde nerds? U denkt verkeerd.

Wie had ooit gedacht dat in onze wetenschapsaanbiddende samenleving een verhaal met draken en heksen anno 2019 razend populair zou worden bij alle bevolkingsgroepen? *Game of Thrones* bewees ons allen het tegendeel. Tot op vandaag spreekt fantasie tot de verbeelding. Zonder dat we het goed en wel lijken te beseffen komt *fantasy* in ons dagelijks leven voor, en dit in de meest uiteenlopende vormen

en gedaanten. Kijken we maar naar die andere engelstalige rage dat dit jaar alle records verpulverde, *Fortnite*. Of het nu in boek, game- of filmvorm is, fantasie is ontegensprekelijk aan een opmars bezig binnen de populaire jongerencultuur.

Ik hoor de kritische lezer zijn of haar bedenking al maken: “allemaal goed en wel, maar hoe kunnen jongeren nu met deze fantasie aan de slag gaan?” Tot voor enkele weken was ik het antwoord op deze vraag ongetwijfeld schuldig gebleven. Intussen kreeg ik echter de kans een gastles bij te wonen van prof. dr. Céline Verbrouck (ULB), één van de drijvende krachten achter de Refugee Law Clinic. Studenten krijgen door dit initiatief de kans om mee te werken aan de veeleisende asielprocedure die mensen op de vlucht moeten doorlopen. Essentieel hierbij is het neerzetten van het verhaal achter de asielzoeker. Ze geven hem of haar als het ware een stem. Minstens even belangrijk als de technisch-juridische aspecten is de gevoelsmatige, menselijke kant van het verhaal. Zich met verbeelding kunnen inleven in een situatie die ons volledig vreemd is.

Die verbeeldingskracht gebruiken wordt de dag van vandaag steeds minder vanzelfsprekend. Op het nieuws en via allerlei sociale media worden we onophoudelijk geconfronteerd met situaties die ons volledig vreemd zijn. We kunnen ons onmogelijk voortdurend trachten in te leven in de levenssituatie van een transgender, een Syrische tiener dat niet naar school kan gaan of een jonge moeder dat net haar kind verloor. Het ‘empathisch teveel’ - zoals de Gentse hoogleraar

Ignaas Devisch het fenomeen benoemt in het gelijknamige boek - is niet alleen onwenselijk, het is ook onwerkbaar.

Maar hoe verleidelijk wordt het dan voor ons overprikkeld brein om onze verbeelding en empathie permanent uit te schakelen? Wat als onze mens- en wereldbeelden komen vast te roesten en ons inlevingsvermogen steeds aan slagkracht inboet. Regelmatig in aanraking komen met onze verbeelding helpt ons te voorkomen dat we in onze weerzin voor het empathisch teveel afglijden naar een empathisch tekort. Hoe makkelijk wordt het immers voor ons brein om geen medeleven te voelen met iemand in wiens situatie we ons niet kunnen inbeelden. Een medemens wordt plots een ander soort mens, onbekend maakt onbemind. Fantasie als redder van het humanisme.

CONCLUSIE

Een oproep aan de al te rechtlijnige professoren en bij uitbreiding ieder onderwijzend personeelslid: laten we het vuur dat ons rationeel denken is af en toe eens wat zuurstof inblazen met onze fantasie. Fantasie kan niet alleen maar een wereld van verschil zijn, maar ook een wereld van verschil maken.

CHRISTOPHE JANSSENS

Voorzitter

In maart organiseerde het LVSV een rondleiding door de Kamer van Volksvertegenwoordiging en de Senaat. Student zijn is namelijk heel plezant, maar kennis opdoen misschien zelfs nog plezanter.
;)

Venezuela: een land in crisis

Wanneer we denken aan massale mensenrechtenschendingen, denken we vooral aan dictaturen uit een ver verleden. Maar ook vandaag raken totalitaire ideologieën aan de macht en slagen ze erin een ooit welvarend land naar de afgrond te brengen. In dit artikel werpen we onze blik op een land in Zuid-Amerika dat al jarenlang het nieuws haalt, Venezuela. Een land dat zowel een politieke als humanitaire crisis kent.

WIE HEEFT DE MACHT?

Mei 2018. Maduro wordt voor een tweede keer verkozen tot president en zijn ambtstermijn zal/zou moeten duren/geduurd hebben tot 2025. Zijn deze verkiezingen op een juridisch correcte manier verlopen? Volgens de Venezolaanse oppositie niet.

Ze hadden geen schijn van kans omdat hun belangrijkste leiders buiten spel werden gezet. Dit gebeurde door ofwel hun politieke rechten te ontnemen, ofwel door deze politieke leiders gevangen te nemen. Sommige zijn zelf uit het land verdreven. Daarnaast is er ook een claim waarin ze beweren dat de regeringspartij van Maduro stemmen gekocht heeft bij de armste bevolking, op de valreep stemlokalen naar andere wijken liet verhuizen en druk heeft uitgeoefend op de kiezers.

Het beleid van de afgelopen twee decennia, dat Maduro en zijn voorganger Chavez gevoerd hebben, heeft de welvaart dat Venezuela ooit kende als sneeuw voor de zon laten smelten. De economische ellende in het land leidde tot een tekort aan basisproducten zoals rijst, bloem en

melk. Deze tekorten zorgden voor een ongeziene hyperinflatie waardoor de prijzen bijna wekelijks verdubbelden. Het socialisme van de 21ste eeuw dat Chavez voor ogen had en Maduro meende verder te zetten heeft intussen alle steun verloren. De *good intentions fallacy* werd voor de zoveelste keer doorprikt. *Concentrated power is not rendered harmless by the good intentions of those who create it*, iets over nagels en koppen.

Maduro weigert ondertussen alle hulp uit het buitenland. De VS heeft reeds op vraag van oppositieleider Guaidó getracht om een hulpconvooi te sturen maar dit werd tegengehouden aan de grens. Maduro beschuldigt de VS namelijk van de intentie om wapens binnen te smokkelen onder het mom van humanitaire hulp. Internationaal zijn de meningen verdeeld.

Een aantal landen zoals onder meer de Verenigde Staten, Argentinië en Canada hebben Guaidó erkend als legitieme macht in plaats van Maduro. Als voorzitter van het parlement, het enige democratisch verkozen staatsorgaan lijkt hij de ideale kandidaat om het op te nemen tegen het huidige staatsbestel. Een reeks andere landen

waaronder Rusland, Turkije en Iran hebben daarentegen reeds hun steun geuit voor Maduro.

LEVEN IN VENEZUELA

De politieke crisis in Venezuela kennen we intussen. Door geopolitieke grootmachten die een kant kiezen krijgt het politieke schouwspel alle media-aandacht. Minstens even nieuwswaardig is echter de humanitaire crisis die het land teistert en alles behalve nieuw is.

Al jarenlang worden de Venezolaanse burgers geteisterd door buitengerechterlijke executies, de beteugeling van de vrijheid van meningsuiting,... Bijna 95% van de moorden in 2017, zowel in misdaadcontext als door veiligheidsoperaties, betreffen mannen tussen de 24 en 44 jaar. 90% van die moorden zijn gepleegd met vuurwapens. Is dit te wijten aan een laks humanitair beleid van Maduro of een egoïstische zet om zijn politieke macht niet kwijt te raken?

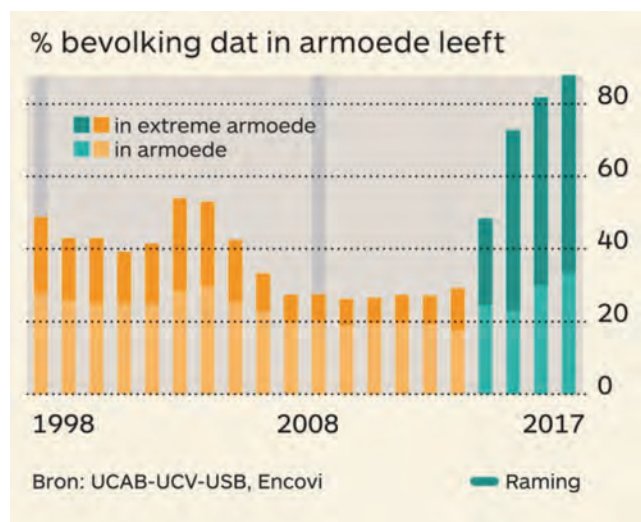
Ondanks de implementatie van verschillende veiligheidsplannen, kan de Venezolaanse staat zich er niet toe brengen om de schendingen te bestraffen, onderzoeken en stop te zetten. Integendeel de autoriteiten hebben eerder al verklaard dat hun "veiligheidsoperaties" een succesvolle praktijk zijn om de criminaliteit in Venezuela te bestrijden.

Niet alleen de burgers worden belaagd door dit fenomeen, ook, en vooral, journalisten en critici worden getroffen. Ze worden door openbare diensten of gewapende groeperingen met banden met de overheid, gevangengenomen of vermoord. Niet alleen vormt dit een inbreuk op

de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid, het is ook hinderlijk voor het recht op informatie voor de hele bevolking. Sinds Maduro aan de macht is gekomen in 2013, bleef hij proberen de zelfstandige Venezolaanse journalisten het zwijgen op te leggen en de interne berichtgeving onder controle te houden, aan de hand van censuur. Een Orwelliaanse nachtmerrie, anno 2019.

Daarnaast hebben de Venezolanen te kampen met voedseltekorten en een overheid die er enkel in slaagt haar machtspositie te behouden door de steun van het leger. Niet alleen eten maar ook water wordt steeds minder vanzelfsprekend. Venezuela heeft sinds maart te kampen met stroomuitvalen. Deze zorgen er niet alleen voor dat het voedsel sneller bederft, maar leiden ook tot pannes bij vitale waterpompinstallaties. De bevolking heeft dan twee keuzes: exorbitant hoge sommen betalen voor drinkwater uit flessen of op zoek gaan naar water in de natuur met het risico dat dit vervuild is.

Een van de grootste gevolgen van de schendingen van deze mensenrechten en het gebrek aan openbare veiligheid is een vluchtelingenstroom naar de naburige landen. Al meer dan 3 miljoen burgers zijn vertrokken en elke dag vertrekken er opnieuw. Hieruit kunnen we concluderen dat er nood is aan een nationaal actieprogramma om de veiligheid van de burger te vrijwaren. De overheid beschikt over een geweldsmonopolie maar behoort dit toe te passen met respect voor de mensenrechten opdat de vrijheid van het individu gevrijwaard kan worden.

CONCLUSIE

Huisinvallen bij critici en het arresteren van journalisten is, zoals reeds vermeld, geen stap te ver voor Maduro. Is vrijheid van meningsuiting nochtans geen mensenrecht? Toenemend geweld, torenhoge inflatie, inbreuken op de persvrijheid, steeds meer mensen die hun toevlucht zoeken in het buitenland, hoge moordgraad. Hoe lang gaat deze toestand nog aanhouden?

Waar zijn de Verenigde Naties als we ze nodig hebben? Zijn er niet bepaalde sancties die kunnen worden opgelegd? Toen de schendingen van de mensenrechten begonnen in 2017, was er bijna tot geen reactie. Ja, de Verenigde Staten hadden geëist dat Venezuela uit de mensenrechtenraad moest worden gezet en de Venezolaanse overheid werd verzocht om zijn beleid aan te passen. Geen van beide gebeurde.

Tot op vandaag houden de schendingen aan. De zin: "Er komt een VN-resolutie die de situatie moet verhelpen." is reeds vaak gevallen. Eén ding is zeker, de Verenigde Naties staat zwak, zo niet machteloos, tegenover deze humanitaire crisis.

De vraag kan en moet dan ook gesteld worden. *Wat is belangrijker? De soevereiniteit van een staat, die de Verenigde Naties zodanig wil respecteren, of de rechten en de vrijheden van de individu?*

AXELLE BOSSUYT
LAURA DE GRAEF

De politieke as voor dummies:

De toekomst van tegenwoordig

Met de toekomst van ons land is het ontzettend slecht gesteld
Een generatie verwende nesten kost ons handenvol belastinggeld
“Studenten zijn de toekomst”, maar op wiens kap moet dit gaan?
In mijnen tijd was het met dat geluier al lang gedaan!

Een studie van vijf jaar wordt over zeven jaar verspreid
Door stages, taken en thesis is er zagezegd maar weinig tijd
Studenten met burn-out zijn thans geen zeldzaam gegeven
Wen eraan: op een pensioen wacht je nog de rest van je leven!

Wonen tot ver na hun vijfentwintigste bij mama en papa op hotel
Intussen een beetje sparen, want profiteren, dat kunnen ze wel
“Te weinig betaalbare woonruimte” – dat valt allemaal heus wel mee
Neem toch gewoon een lening, de bank gaat vast met je in zee.

Hebben ze een studentenjob, ontbreekt het hen aan verstand
Van de zuurverdiende centen zetten ze amper iets aan de kant
Verre reizen worden belangrijker dan spaarboekjes geacht
Zonde van al die rente die dat geld had opgebracht.

Egoïsten zijn het, veel meer dan andere generaties
Willen enkel seks en oppervlakkige relaties
Tijd om van stond te zuipen is er evenwel genoeg
’t Is dat de vorige generatie zich zo veel beter gedroeg!

En maar pessimistisch wezen over hun toekomstperspectief
Gejammer over sociale zekerheid door die mannekes aan de unief
“Studenten zijn de toekomst”, waarom laten we ons zo doen?
Dat ze eens beginnen werken: de Belg wil met zestig op pensioen!

*Allerliefste criticus, doe eens even normaal
Hedonistische narcisten zijn we heus niet allemaal
Een kleine randopmerking bij al dit luid geblaat:
Kritiek op een generatie komt er meestal één te laat...*

LAURA BAAS

Hoofdredactrice & PR-verantwoordelijke

ERELEDEN

Graag stellen wij u onze ereleden voor. Dankzij hun gulle bijdrage wordt onze financiële onafhankelijkheid gewaarborgd. Wenst u ook erelid te worden? Dat kan, door €40 over te schrijven naar BE83 3630 4549 0515.

Jitte AKKERMANS

Egbert LACHAERT
Federaal volksvertegenwoordiger

Karel DE GUCHT
Prosenior 1974-1975

Els AMPE
Gemeenteraadslid Brussel

Patrick ASMUS
*Automotive & Provocative Entert(r)ainer,
Prosenior 1991-1992*

Hendrik DAEMS
Vlaams parlementslicd, deelstaatsenator

Dirk JANSSENS
Volksvertegenwoordiger federaal parlement

Stefan CORNELIS
*Brussels parlementslicd
Voorzitter OCMW Ukkel*

Guy VANHENGEL
*Brussels minister van financiën, begroting en
externe betrekkingen*

Bart TOMMELEIN
*Viceminister-president van de Vlaamse Regering
Vlaams minister van Begroting, Financiën en
Energie*

Carl VEREECKE
Gedeputeerde provincie West-Vlaanderen

Gregory DESCHUYTENEER
Prosenior 2013-2014

Thomas RYCKALTS

Steven DEVLOO
Parlementair medewerker

Caroline SNEYERS
Prosenior 2012-2013

Emilie MAES
Prosenior 2007-2008

Franc BOGOVIC
Vlaams parlementslicd

Dirk DEVROEY
*Voorzitter gemeenteraad Overijse
Professor VUB*

Patrick DEWAELE
*Fractieleider Open Vld Kamer van
Volksvertegenwoordigers
Prosenior 1977-1978*

Carina VAN CAUTER
Volksvertegenwoordiger federaal parlement

Peter MARTIN
Prosenior 1979-1980

Jasper MAES
Prosenior 2015-2016

Armel DE SCHREYE
Prosenior 2017-2018

Ken WATZEELS
Prosenior 2002-2003

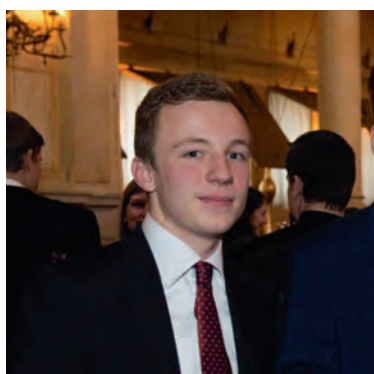
Ben VAN AVERMAET

John CASIER

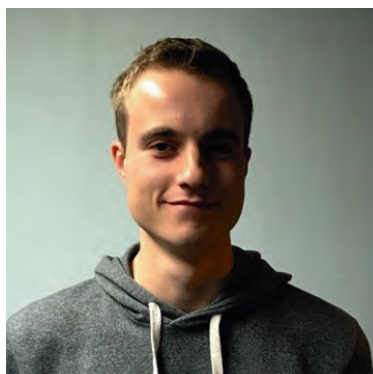
Driss CHERKAOUI

Sven GATZ
*Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd, en
Brussel*

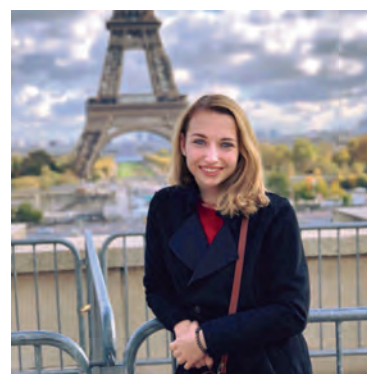
BESTUUR LVSV BRUSSEL 2018-2019

CHRISTOPHE JANSSENS
Voorzitter

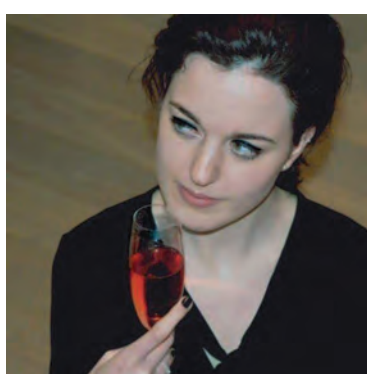
MATTHIAS ROSIER
Ondervoorzitter

EMILIE WUYCKENS
Politiek Secretaris

EMERICK ASMUS
Secretaris & Webdesign

LAURA BAAS
PR & Hoofdredactrice

NOAM VANDENBOHEDE
Ledenverantwoordelijke

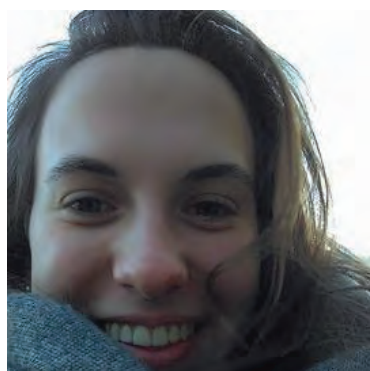
ARMEL DE SCHREYE
Prosenior

RENATE VAN WESEMAEL
Nationaal Ondervoorzitter

SOPHIE LIEVENS
Bestuurslid

KIRSTEN DEVLIEGER
Bestuurslid

MATHIEU VERHELST
Bestuurslid

ANASTASIA PETROVA
Bestuurslid

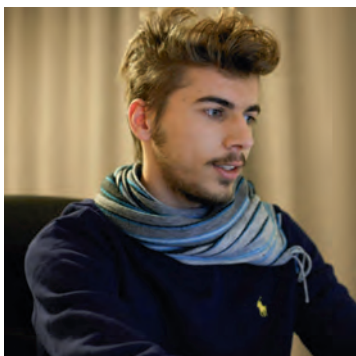
CONSTANTIN CLOQUET
Bestuurslid

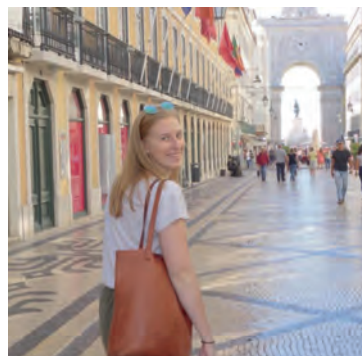
LIEVEN VAN DE KEERE
Bestuurslid

INDIE VANDENBROUCK
Bestuurslid

FRÉDÉRIC LELON
Bestuurslid

EMMA WALRAVENS
Bestuurslid

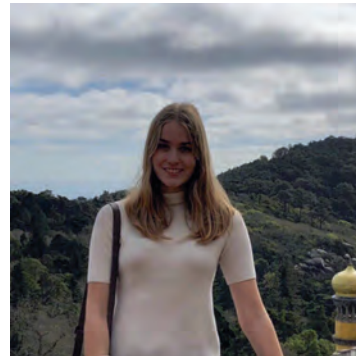
CHLOÉ RAEYMAEKERS
Bestuurslid

THIBAUT DE BROUWER
Aspirant-Bestuurslid

AXELLE BOSSUYT
Aspirant-Bestuurslid

LAURA DE GRAEF
Aspirant-Bestuurslid

Afgelopen jaar heeft LVSJ Brussel een hoop nieuwe aspiranten mogen verwelkomen die voor een frisse en vernieuwende wind hebben gezorgd in het bestuur. Voel jij je aangesproken en wil jij ook deel uitmaken van een ambitieuze en succesvolle studentenvereniging? Kom dan gerust eens langs op een van onze volgende activiteiten. Onze bestuursleden heten jou alvast welkom, spreek hen gerust aan!

LIBERALE BIBLIOTHEEK

Sinds enkele jaren legt LVSV Brussel een collectie boeken aan over de liberale ideologie. Om een beschikbaar boek te ontfangen, stuur je gewoon een mailtje naar lvsvbrussel@gmail.com, met de gewenste titel. Je krijgt dan een mail terug met een datum waarop je het boek kan komen afhalen in ons lokaal. Niet-leden dienen een waarborg van €10 te betalen, leden uiteraard niets. Een boek mag je gedurende 21 dagen bijhouden.

Auteur	Titel
Bastiat, Frédéric	Rechtvaardigheid En Solidariteit
Bastiat, Frédéric	The Economics Of Freedom
Bastiat, Frédéric	The Law
Boaz, David (ed.)	The Liberterian Reader
Brook, Yaron & Watkins, Don	Equal Is Unfair
Brook, Yaron & Watkins, Don	Free Market Revolution
Bussche, Franky & Distelmans, Wim	Een Goede Dood
Butler, Eamonn	Adam Smith – A Primer
Carabini, Louis	Inclined To Liberty
Decock, Stijn	Groei Of Schaarste?
De Gucht, Karel	Vrijheid: Liberalisme In Tijden Van Cholera
De Gucht, Karel & Keukeleire Stephan	De Tijd Wacht Op Niemand
De Gucht, Karel & Streckx, Dirk	Er Zijn Geen Eilanden Meer
De Gucht, Karel & Van Hecke, Johan	Het Einde Der Pilaren: Een Toscaans Gesprek
De Gucht, Karel	De Toekomst Is Vrij
De Gucht, Karel	Pluche. Over De Banalisering Van Extreemrechts
de Salle, Corentin	La Tradition De La liberté 1
de Salle, Corentin	La Tradition De La liberté 2
De Vos, Marc	Ongelijk Maar Fair
Epstein, Richard	Principles For A Free Society
Fortuyn, Pim	De Puinhopen Van Acht Jaar Paars
Franken, Leni	Geld Voor Je God
Friedman, Milton	Capitalism And Freedom
Friedman, Milton	Free To Choose
Hans Verboven (red.)	Vlaanderen En Europa: Noodzaak En Grenzen Van Solidariteit

Hayek, Friedrich	Law, Legislation And Liberty
Hayek, Friedrich	The Constitution Of Liberty
Hayek, Friedrich	The Road To Serfdom
Hazlitt, Henry	Economics In One Lesson
Heywood, Andrew	Political Ideologies: An Introduction
Higgs, Robert & Close, Carl	Re-thinking Green
Higgs, Robert & Close, Carl	The Challenge Of Liberty
Lijnen, Nele	Win For Life
Machiavelli, Niccolò	Il Principe En Andere Politieke Geschriften
Mill, John Stuart	On Liberty
Neyts, Freddy	Vrij En Vrank: Columns Van Een Militant Uit De Hoofdstad
Niemegeers, Werner	Vlaktaks
Nozick, Robert	Anarchy, State And Utopia
Palmer, Tom G.	After The Welfare State
Palmer, Tom G.	Peace, Love & Liberty
Palmer, Tom G.	The Morality Of Capitalism
Palmer, Tom G.	Why Liberty
Rand, Ayn	Anthem
Rand, Ayn	Atlas Shrugged
Rand, Ayn	The Fountainhead
Read, Leonard	I, Pencil
Rutten, Gwendolyn	De Geëngageerde Burger: Inleiding Tot Een Nieuwe Politieke Lente
Smith, Adam	An Inquiry Into The Nature And Causes Of The Wealth Of Nations
Smith, Adam	The Theory Of Moral Sentiments
Tocqueville, Alexis de	Democracy In America - Volume 1
Van de Cloot, Ivan	Roekeloos: Over Banken En Politiek
Verhofstad, Dirk	Theorieën Over Rechtvaardigheid: De John Rawls Lezingen
von Mises, Ludwig	Human Action
von Mises, Ludwig	Socialism
Wellings, Richard (ed.)	A Beginner's Guide to Liberty

